

IMPOZITELE CA MECANISM DE REGLEMENTARE DE CĂTRE STAT A ACTIVITĂȚII ECONOMICE

GANEVA VALERIA, studentă, CON-181

Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău,

str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61

e-mail autor: valeria99ganea@gmail.com

Abstract. *In this article, authors will examine taxes and how they become and are used as a regulatory mechanism of the economic activity. The main objective of the study is the analysis and empirical assessment of the impact of the fiscal structure on economic growth. As methodological support of the investigation will serve the universal method of research of matter, phenomena, processes - the dialectical method of knowledge with its components: analysis, synthesis, induction and deduction, as well as methods inherent in economic disciplines: observation, comparison, selection, grouping and scientific abstraction. The fiscal mechanism is a mechanism with a high potential for differentiated application, which allows to stimulate the activity of different activities separately from each other.*

Keywords: *tax revenues, economic growth, direct taxes, indirect taxes, regulatory mechanism, fiscal policy.*

JEL CLASSIFICATION: H29

INTRODUCERE

Termenul de impozit vine de la latinescul *taxo* – „estimez”. Impozitele nu sunt o invenție a lumii moderne. Ele sunt cunoscute din antichitate și se presupune că au apărut în cadrul primelor formațiuni statale, fiind determinate de necesitățile întreținerii materiale a celor ce exercitau forța publică, îndeplinind atribuțiile autoritare de conducere statală. De la apariția lor, impozitele au fost concepute și aplicate diferit, fapt condiționat de dezvoltarea economico-socială și de cheltuielile publice acceptate în fiecare stat. Date despre impozitele și cheltuielile publice din antichitate se cunosc, îndeosebi, din istoria statelor antice grecești și romane [6, p.113].

Acțiunea de a impozita este una firească pentru statele moderne, în care impozitul constituie o contribuție bănească obligatorie, datorată bugetului de stat. Impozitul constituie un fenomen cercetat și discutat pe larg. Se discută despre rata impozitelor, despre faptul dacă întreprinderile mici și mijlocii, de exemplu, trebuie să plătească impozite chiar din primul an de activitate, dacă trebuie scutite de impozite anumite categorii de cetățeni, etc. Un lucru este cert – impozitele constituie o parte importantă a bugetului unei țări și fără colectarea acestora nu ar putea fi realizate multe acțiuni pentru binele comun al tuturor cetățenilor. Actualmente, instituirea și modificarea impozitelor a fost dominată de creșterea continuă a cheltuielilor publice în toate statele. În consecință, parlamentele din statele contemporane sunt cel mai des forțate de împrejurări să sporească impozitele, consimțământul cetățenilor la aceste impozite considerându-se exprimat prin votarea legilor referitoare la impozite de către reprezentanții lor în parlamente [6, p.114].

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

În acest demers al cercetării, autorul s-a axat pe necesitatea redării situației actuale a tratamentului fiscal legătura dintre mecanismul fiscal și activitatea economică a statului. Actul juridic de bază ce reglementează aplicarea politicii fiscale este Codul Fiscal al Republicii Moldova, el fiind urmat de regulamente și instrucțiuni ale autorităților fiscale. Mecanismul fiscal al Republicii Moldova în actuala sa structură conține un set de reglementări generale, valabile pentru fiecare întreprindere în parte, indiferent de genul de activitate și un set de reglementări specifice - facilități fiscale, care au drept scop de a stimula activitatea lor.

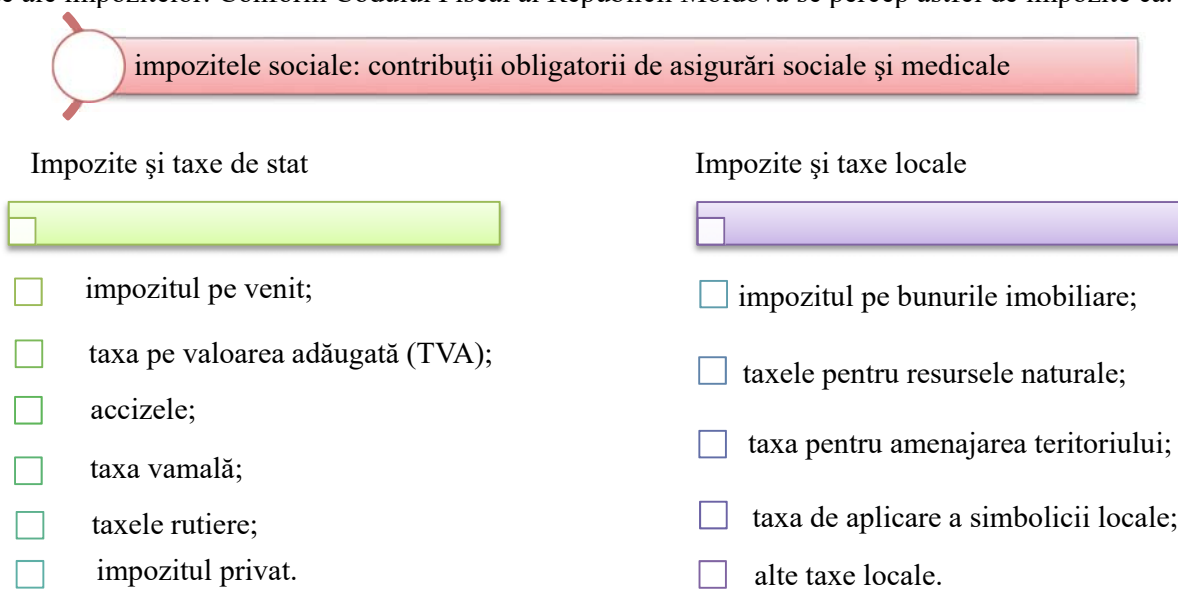
În cadrul realizării cercetării au fost utilizate așa surse informaționale ca: prevederile de bază ale legilor și actelor normative în vigoare, articole de specialitate ș.a. Au fost utilizate așa metode ale cercetării, cum ar fi: analiza, sintetiza, inducția și deducția, observarea, compararea, selectarea, gruparea, abstracția științifică.

Este cunoscut că statul percepe de la subiecții economici unele impozite, stabilind din timp cota lor și baza impozabilă. Codul Fiscal al Republicii Moldova definește impozitul ca fiind o plată obligatorie cu

titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată [1]. Impozitul mai poate fi privit ca o prestație pecuniară, pretinsă pe cale de autoritate, cu titlu definitiv și fără contraprestație, în vederea acoperirii cheltuielilor publice [7].

Impozitele au anumite caracteristici principale: caracterul obligatoriu al impozitelor înseamnă că plata acestora către stat (APL) este o sarcină impusă tuturor persoanelor fizice sau juridice care realizează venit dintr-o anumită sursă sau posedă un anumit gen de avere pentru care, conform legii, datorează impozit; caracterul de plată generală reiese din obligația care se referă la grupe sau categorii de contribuabili și nu la subiecți stabiliți în mod individual; caracterul definitiv și nerambursabil evidențiază lipsa obligației de restituire de către stat (APL) direct contribuabilului suma percepută. Beneficiarul necondiționat al plății este statul (APL), iar contribuabilul nu poate pretinde un echivalent direct și individual pentru plata aferentă impozitului [8, p. 9].

Există mai multe clasificări ale impozitelor, care se realizează în funcție de anumite criterii: formă, frecvență de utilizare, scop, etc. În funcție de trăsăturile de fond și de formă, se disting impozite directe și indirecte. Cele directe sunt calculate și achitate reieșind din venitul obținut sau din patrimoniul deținut direct de către subiectul economic. Impozitele indirecte presupun că plătitorul real al impozitului este consumatorul bunurilor produse sau serviciilor prestate de un anumit subiect economic, care este un intermediar între consumator și visteria guvernului. Impozitele directe și indirecte se influențează reciproc și variază de la o țară la alta, de la o perioadă istorică la alta, având diferite tipuri, baze de impozitare și cote ale impozitelor. Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova se percep astfel de impozite ca:

Figura 1.1. Clasificarea impozitelor

Sursa: elaborat de autori în baza [1]

Impozitul pe venit pentru întreprinderi este unul proporțional – 12% din venitul impozabil. Pe parcursul anilor cota impozitului pe venit a fost redusă de la 28% în anul 2001 până la 18% în anul 2005, ca apoi din anul 2012 să se aplice cota 12%. Taxa pe valoare adăugată are mai multe cote: cota-standard - 20% la majoritatea produselor; cote reduse - 8% pentru produse de panificație, lactate și gazele naturale; sunt și produse scutite de această taxă (pentru operațiuni de export, produse alimentare pentru copii, servicii medicale, etc). Aceste impozite prevăd și un șir de facilități, menite să stimuleze activitatea întreprinderilor (cheltuielile de reparație a mijloacelor fixe, de reprezentanță, de delegație, ș.a.) [2].

Rolul și esența social-economică a impozitelor se exprimă prin funcțiile acestora, adică prin orientările principale de influență a impozitelor asupra dezvoltării statului și a societății. Aceste funcții arată căile de realizare a scopurilor sociale, a impozitelor ca instrument de distribuie și redistribuie a

veniturilor statului. În toate statele cu economie de piață, impozitele sunt utilizate ca metodă de influență directă asupra relațiilor bugetare și influență indirectă (printr-un sistem de sancțiuni și beneficii) asupra producătorilor de bunuri și servicii. Impozitele contribuie la stabilirea unui echilibru relativ al necesităților sociale și al resurselor necesare pentru satisfacerea acestora. Impozitele asigură utilizarea rațională a resurselor naturale, introducând amenzi și alte restricții privind distribuția industriilor poluante. Cu ajutorul impozitelor, statul rezolvă diverse probleme economice și sociale.

Impozitele îndeplinesc câteva funcții importante, fiecare dintre acestea fiind implementată printr-un anumit scop practic al impozitelor:

1. *Funcția fiscală* – asigură finanțarea cheltuielilor de stat. Prin această funcție se redistribuie o parte din resursele financiare ale societății către stat.
2. *Funcția de reglementare* – responsabil de reglementarea economiei este statul. Funcția de reglementare a impozitelor se reflectă printr-un sistem de măsuri specifice efectuate în domeniul impozitării și care vizează intervenția guvernului în procesele economice.
3. *Funcția socială* – menține echilibrul social prin schimbări în corelațiile dintre veniturile grupurilor sociale. Scopul său este de a diminua sau elimina inegalitatea dintre aceste grupuri.
4. *Funcția de stimulare*. Se manifestă printr-un sistem de beneficii și este concepută pentru a crește eficacitatea anumitor industrii (de exemplu: beneficii pentru producătorii agricoli).
5. *Funcția de control*. Prin aceasta statul monitorizează plățile fiscale la buget. De asemenea, permite agențiilor guvernamentale să compare valoarea veniturilor fiscale cu nevoia de resurse financiare.

Impozitele influențează asupra activității subiectului economic prin diferite pârghii. Astfel, la nivel de funcțiune *cercetare-dezvoltare*, în cadrul căreia activitățile mai mult se aseamănă cu procesul de investire, impozitele directe, mai cu seamă cel pe venit/profit, vor determina, la rând cu alți factori, valoarea profitului și, în cele din urmă, termenul de recuperare a investițiilor. La nivel de funcțiune *producere* se vor regăsi influențe de ordin indirect, din cadrul tuturor funcțiunilor subiectului economic. La nivel de funcțiune *comercială* mai intens influențează impozitele indirecte. În cazul aprovizionării cu resurse materiale ele vor determina prețul lor final, deci și costul de producție a bunurilor fabricate. La nivel de funcțiune *financiară* impozitele vor influența asupra unor decizii în domeniul de politici contabile - metoda de calculare a uzurii, de evidență a stocurilor, vor determina decizii cu privire la aplicarea diferitelor modalități de optimizare a poverii fiscale etc. La nivel de funcțiune *personal* impozitele, mai cu seamă cele directe, pot influența costul forței de muncă, modalitatea de angajare a personalului (legală sau la negru), etc. [7, pp. 110-111].

Politica fiscală stimulativă prevede micșorarea poverii fiscale și se aplică în cazul declinului economic, iar cea restrictivă constă în majorarea poverii fiscale în condițiile unei creșteri economice însoțite de presiuni inflaționiste. Pentru a fi obligatorie pentru subiecții economici, politicile fiscale i se dă statut de act juridic (lege, hotărâre, regulament). În majoritatea țărilor, precum și în Republica Moldova, legea de bază în acest sens este Codul Fiscal [7, p. 111].

Pentru a vedea ponderea diferitor tipuri de impozite în veniturile fiscale ale bugetului Republicii Moldova în anii 2016 – 2018, se propune spre examinare următorul tabel.

Tabelul 1. Ponderea diferitor tipuri de impozite în veniturile fiscale ale bugetului public național, %

Tipul impozitelor și taxelor	2016	2017	2018
Impozite pe venit	14,2	14,5	16,1
Impozite pe proprietate	0,9	1,0	1,0
Taxa pe valoare adăugată (TVA)	31,7	31,6	32,1
Accize	9,9	11,1	9,8
Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	3,2	3,0	2,9
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	28,9	29,1	29,6

Sursa: elaborat de autori în baza [3, p. 399; 4, p. 392; 5, p. 394]

După cum se poate de observat, o pondere semnificativă o ocupă taxa pe valoare adăugată, apoi urmează contribuțiile și primele de asigurări obligatorii de stat și impozitul pe venit. Ponderea TVA în total venituri fiscale variază în jur de 32%, în perioada analizată. O astfel de pondere a taxei pe valoare adăugată poate fi explicată și prin faptul unui calcul și control relativ mai simplu a TVA față de cel al impozitului pe venit. Se mai poate de observat și o corelație între suma acestui impozit și valoarea producției fabricate sau a venitului din vânzări. Ponderea transferurilor la Casa Națională de Asigurări Sociale și Medicale este puțin mai joasă, comparativ cu taxa pe valoare adăugată, în jur de 29%, modificându-și ponderea crescător de la un an la altul datorită creșterii permanente a cotei acestui impozit. Impozitul pe venit ocupă o pondere de cca. 14% în primii 2 ani, înregistrând o creștere bruscă în anul 2018 – 16,1%. Accizele și taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe înregistrează o pondere neuniformă în perioada analizată de aproximativ 10-11% și respectiv 3%, deși ultima înregistrează o fluctuație nesemnificativă. Impozitele pe proprietate dețin cea mai mică pondere în totalul veniturilor fiscale, o pondere stabilă în perioada analizată, cca. 1%.

Astfel, observăm că impozitele dețin un rol extrem de important în bugetul de stat, fiind un mecanismul excepțional de reglementare a activităților economice.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.

După cum se observă, mecanismul fiscal este unul foarte important, deoarece influențează asupra tuturor laturilor activității unui subiect economic, posedând de calitate atât stimulativă, cât și restrictivă. În general, concluziile cu privire la impactul impozitelor asupra creșterii activității economice sunt contradictorii, ceea ce ar putea fi consecință a faptului că diferite instrumente de politică fiscală pot conduce la efecte opuse asupra creșterii economice: pe de o parte, o mai mare implicare a sectorului public în economie tinde să promoveze creșterea (direct, prin funcția de producție agregată, și indirect prin efectele asupra productivității sectorului privat), dar, pe de altă parte, fiscalitatea ridicată afectează negativ creșterea economică.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *Codul fiscal* nr. 1163-XIII din 24.04.1997. [online] [accesat 13.04.2020]. Disponibil: http://www.fisc.md/CodFiscal/Codul_fiscalInterm_ro.aspx
2. Legea pentru modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997 nr. 115 din 15.08.2019. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 274-278 din 06.09.2019, art. nr: 392
3. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Ediția 2017, Chișinău, Biroul Național de Statistică, 486 p.
4. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Ediția 2018, Chișinău, Biroul Național de Statistică, 468 p.
5. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Ediția 2019, Chișinău, Biroul Național de Statistică, 472 p.
6. CAPRIAN I., DJUGOSTRAN A. *Impozitul ca element fundamental al economiei și societății*. Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2012, nr. 7 (57) p. 113-116.
7. CUSLII E., MUNTEANU T. *Impozitele ca mecanism de reglare a activității economice*. [online] [accesat 15.04.2020]. Disponibil: https://utm.md/meridian/2015/MI_1_2015/18_Cuslii_E_IMPOZITELE.pdf
8. SECRIERU A., DRAGOMIR (ROTARU) L., PETROIA A. *Impozitele și taxele locale: Ghidul autorităților publice locale*. Chișinău, 2016. Tipogr. "Bons Offices"; 108 p.

Coordonator științific: ȚURCAN GALINA, conf. univ.,dr.
Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău,
str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: galina.turcan@yahoo.com